החולץ ליבמתו פרק רביעי יבמות מז.

כגל מקום שאתך. ולקמן פריך הא מאפיקתיה: **לריך להביא ראיה.** שבכ"ד נתגייר שמא נגעוני מהול הוא ומשום שבחא דא"י הוא דקאמר הכי ומשקר: ה"ג **מהו דתימא לא ניהמניהו:** [ב] **מעמך.** גר ותושב ואי עמך (ויקרא כה): **דליכא עובה.** דפסק חלב ודבש: **דקמסייעי קראי.** דהא עמך כל מקום שאתך משמע ואפילו באדרכ ובאדלכם למה לי אלא לאו אדאיה קאי דבאדרכ צריך להביא ראיה ולא בחולה לארך: מדכתיב (ג) גר אצל ושפטתם מכאן אמר ר' יהודה גר בעי בית דין: **יביר.** את הבכור בן השנואה יביר: **יבירנו לאחריו.** שאם אין ב"ד מכירים אותו נאמן עליו אביו לומר זה בני בכור ליטול פי שנים: **בן גרושה הוא.** וכהן חלל הוא: **ואין עדות לעובד כוכבים.** הואיל וכיון מוחזקין בכשרות אין אתה נאמן להעיד עליהן ולפוסלן: **לפסול אם בניך.** דנפקא לן מיביר ואי אתה נאמן לפסול את בני בניך: **והלכתא כרב נחמן.** דאמר לדבריו עובד כוכבים הוא ואין עדות לעובד כוכבים ואפילו אבנים לא מהימן: **והתניא כרבינא.** דנאמן הוא על בנו קטן שאין לו בנים וקס"ד דהא מתני' בגר שבא ואמר גר אני קמייתי: **הסיא.** דקתני נאמן הוא על בנו קטן: **לענין יביר.** מגיא אהכיא מתני' דיביר קאי דקתני וכשם שנאמן אדם לומר זה בני בכור כך נאמן לומר זה בני בן גרושה ועלה קתני דנאמן הוא על הקטן דהא ישראל הוא ויש לו עדות והתורה האמינתו על בנו ולא על בן בנו אבל גבי גר אפילו אבנו לא מהימן דאין עדות לעובד כוכבים: **וסחופין.** שפלים וכפויין כמו סחופי כסא (שבת דף סו:) כפיית הכלי: **ואיני כדאי.** ואיני ראוי להשמתף בגרתן ומי יתן ואזכה לכך: **ומודיעים אותו.** לקמן מפרש טעמא דמולה מתני':

לא

אין לי אלא בארץ בח"ל מנין תלמוד לומר אתך בכל מקום שאתך אם כן מה ת"ל בארץ בארץ צריך להביא ראיה בח"ל אין צריך להביא ראיה דברי ר' יהודה וחכמים אומרים בין בארץ בין בחוצה לארץ צריך להביא ראיה בא הוא ועדיו עמו קרא למה לי אמר רב ששת דאמרי שמענו שנתגייר בב"ד של פלוני סד"א לא ליהמנייהו קמ"ל (ה) בארץ אין לי אלא בארץ בח"ל מנין ת"ל אתך בכל מקום שאתך והא אפיקתיה חדא מאתך וחדא [א] מעמך וחכ"א בין בארץ בין בח"ל צריך להביא ראיה ואלא הא כתיב (ו) בארץ ההוא מיבעי ליה דאפילו בארץ מקבלים גרים דסד"א משום טיבותא דארץ ישראל קמגיירי והשתא נמי דליבא טיבותא איבא לקט שכחה ופאה ומעשר עני קמ"ל א"ר חייא בר אבא אמר ר' יוחנן אהלכה בין בארץ בין בח"ל צריך להביא ראיה פשיטא מ יחיד ורבים הלכה כרבים מהו דתימא מסתבר טעמא דרבי יהודה דקמסייעי ליה קראי קמ"ל ת"ר ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו מכאן א"ר יהודה גר שנתגייר בב"ד הרי זה גר בינו לבין עצמו אינו גר מעשה באחד שבא לפני רבי יהודה ואמר לו נתגיירתי ביני לבין עצמי א"ל רבי יהודה יש לך עדים אמר ליה לאו יש לך בנים א"ל הן א"ל נאמן אתה לפסול את עצמך ואי אתה נאמן לפסול את בניך [ומי] א"ר יהודה אבנים לא מהימן והתניא והתניא נאמן אדם לומר לאחרים מכאן א"ר יהודה נאמן אדם לומר זה בני בכור ובשם שנאמן לומר זה בני בכור כך נאמן לומר בני בני זה בן גרושה הוא

מז

או בן חלוצה הוא וחכ"א אינו נאמן א"ר נחמן בר יצחק ה"ק ליה לדבריך עובד כוכבים אתה ואין עדות לעובד כוכבים רבינא אמר הכי קאמר ליה יש לך בנים הן יש לך בני בנים הן א"ל נאמן אתה לפסול בניך ואי אתה נאמן לפסול בני בניך תניא נמי הכי ר' יהודה אומר נאמן אדם לומר על בנו קטן ואין נאמן על בנו גדול ואמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן לא קטן קטן ממש ולא גדול גדול ממש אלא קטן ויש לו בנים זהו גדול ואין לו בנים זהו קטן והלכתא כוותיה דרב נחמן בר יצחק והתניא כוותיה דרבינא ההוא לענין יביר איתמר תנו רבנן גר שבא להתגייר בזמן הזה אומרים לו מה ראית שבאת להתגייר אי אתה יודע שישראל בזמן הזה דווים דחופים סחופים ומטורפין ויסורין באין עליהם אם אומר יודע אני ואיני כדאי מקבלין אותו מיד ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות ומודיעין אותו עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני ומודיעין אותו ענשן של מצות אומרים לו הוי יודע שעד שלא באת למדה זו אכלת חלב אי אתה ענוש כרת חללת שבת אי אתה ענוש סקילה ועכשיו אכלת חלב ענוש כרת חללת שבת ענוש סקילה וכשם שמודיעין אותו ענשן של מצות כך מודיעין אותו מתן שכרן אומרים לו הוי יודע שהעולם הבא אינו עשוי אלא לצדיקים וישראל בזמן הזה אינם יכולים לקבל

לא

סבר לה כרבי עקיבא דאמר אין קידושין תופסין במייבי לאוין: **כך** נאמן אדם לומר זה בן גרושה. ר' אליעזר מפרש"ם מפרש דנפקא לן מדכתיב בן השנואה יביר (דברים כא) וכן משמע בירושלמי בפרק בתרא דקידושין ולשון הש"ס לא משמע הכי דקתני כשם שנאמן אדם לומר זה בני בכור משמע דמינה גמר וי"מ דטעמא דר' יהודה דמשמע ליה קרא דנאמן אדם לומר זה בני בכור אפי' על תינוק בין הכנים וכשאומר על הקטן שהוא בכור א"כ הראשון ממזר אלמא דנאמן לפוסלו והי"נ דנאמן לומר שהוא בן גרושה: **ואין** עדות לעובד כוכבים. ועל עצמו נאמן משום דשוי נפשיה אמיכה דאיסורא: **ואין** אתה נאמן לפסול בני בניך. אומר ר"י דה"פ נאמן אתה לפסול בניך פי' כשאין לו אלא בנים ואין לו בני בנים ואי אתה נאמן לפסול בני בני בנים אין נאמן לפסול אפי' בנו אין אדם סברא לומר שיהיו בנו בנו פסולים ובני בנו כשרים וכן משמע בקמאר דקאמר ואין אדם נאמן על בנו גדול ומפרש כשיש לו בנים משמע דאבנו נמי לא מהימן: **והלכתא** כוותיה דרב נחמן בר יצחק. משמע דהלכה כר"י דנאמן אף לפסול בנו דדוקא משום דאין עדות לעובד כוכבים דאין יכול לפוסלן ולא כמו שמפרש רבינו תם דאין הלכה אלא כשפוסל אחרים על ידי הכרת בכור אבל בלא הכרת בכור לא וכשאלמות בפרשת ז"וירא נמי דקדק מהך דשמעתין דבכל ענין הלכה כרבי יהודה:

מטבילין

מסורת הש"ס

(א) [גרסות ט. וס"ג], (כ) קידושין עד. עח: ב"כ קמ:, (ג) [וע"ע תוס' קידושין סב: ד"ה גרן], (ד) ע"ין לעמוד הקודם, (ה) [ע"ל ופלא ס"ס מ"ח].

תורה אור השלם

1. וְאַצְוֶה אֶת שֹׁפְטֵיכֶם בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר שְׁמֹעַ בֵּין אֲחִיכֶם וְשַׁפַּטְתֶּם צֶדֶק בֵּין אִישׁ וּבֵין אָחִיו וּבֵין גֵּרוֹ: דברים א טז
2. כִּי אֶת הַבְּכֹר בֶּן הַשְּׂנוּאָה יַכִּיר לָתֵת לוֹ פִּי שְׁנַיִם בְּכֹל אֲשֶׁר יִמָּצֵא לוֹ כִּי הוּא רֵאשִׁית אֹנִו לוֹ מִשְׁפַּט הַבְּכֹרָה: דברים כא יז

גליון הש"ם

גמ' אי"ל נאמן אתה לפסול את עצמך. מ' מתיות כה ס"ע תד"ה הרי שאמר: שם ואי אתה נאמן לפסול את בניך. ע' לעיל כה ע"ב תד"ה לימא רב יוסף: תוס' ד"ה בבוחזק לך וכו' דרוב דבאין וכו'. עיין ירושלמי רפ"ב דר"ה ונקרבן עדה שם: ד"ה נאמן אתה לפסול וכו' דמשוי נפשיה אמיכה דאיסורא. ע' נמדבר סוף פרקין:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' קמ"ל בארצכם אין לי: (כ) שם כה כתיב בארצכם ההוא: (ג) רש"י ד"ה מדכתיב גרו אצל: (ד) תוס' ד"ה מפסמי (בעמוד הקודם) אית ליה בהגיה. נ"ב עי' סנהדרין כ' ע"ב תוד"ה דבני הכל: (ה) ד"ה כמוחזק וכו' בדפו' לעיל. נ"ב בפ' שני דף כה ע"ב בד"ה לימא:

הגהות הגר"א

[א] גמ' מעמך. נ"ל מתחכם (דכתיב בתר יכי יגור כו' הגר אתכם וכ"ה בתורת כהנים ומ"ש בשיי הוא תמוה): [ב] רש"י ד"ה מעמך כו' עד פה"ד. נמחק:

מוסף רש"י

יביר. קבל יכירנו הוא (דשו"ם ב"ב קכז.). נאמן אדם לומר זה בני בכור. ואף על פי שמתאיון אחר נכנס (שם). בני זה בן גרושה הוא. לאחר שנכנסתיה המזרתיה וילדה לי זה, אי אפשר אמר בן גרושה ויסברא הוא מדכתיב יכיר, מה לי לנכר מה לי לנכר אחר (שם). בן גרושה הוא. יחלל הוא, או בן חלוצה הוא. בן מלוכה חלל מדברנן, נטרם חלוצה אבי גרושה (תע"ב דנפקא לן (לעיל כד.) מדכתיב ואשה גרושה, הא אמרינן התם דקרא אסמכתא בעלמא (ב"ב עמ). ורחב"א אינו נאמן. לא בכור ולא בחלל יכנון שמוחזקין כאחר שהוא בכור, וקרא מיקי לגרוע הבכורה, כגון שבאו מחדש בכלן ואין מיוחזקין באחד מהן מי הבכור ומי הפשוט התם ודאי אב מהימן (שם).

עין משפט נר מצוה

קכו א מי' פי"ג מהל' איסורי ביאה הל' ז סמג לאוין קנח טוש"ע רי"ד סי' רסח סעיף י:
קכח ב מי' שם הלכה ח טוש"ע שם סי"א:
קכט ג מי' פ"ב מהל' נחלות הלכה יד סמג עשין לו טוש"ע ח"מ סימן רטו סעי' יג:
קל ד מי' פי"ב מהל' איסורי ביאה הל' טז סמג לאוין קנח:
קלא ה ו מי' שם הל' טז ומסג שם טוש"ע אה"ע סימן ד סעיף כט:
קלב ז מי' פי"ג שם הל' יד ופי"ד הל' ח סמג לאוין קנח טוש"ע רי"ד סימן רסח סעיף ב:

תוס' חד מקמאי

וכבר כתבתי מזה כל הצורך בפר"א דמילה: א"ר יוחנן בין בארץ בין בחוצה לארץ צריך להביא ראיה כשהוא מוחזק בעובד כוכבים אבל אם אינו מוחזק א"צ להביא ראיה. הפה שאסר הוא הפה שהתיר דאי בעי אמר ישראל אני מאבותי. וראיה לדבר ההוא עובד כוכבים דרוה אכיל פסחים בירושלים בפרק קמא דפסחים: מעשה באחד שבא לפני ר' יהודה וא"ל נתגיירתי ביני לבין עצמי וכו' פי' לא היו מוחזקים בו שהוא עובד כוכבים דא"כ היה צריך להביא ראיה עליו ועל בניו אלא היו מוחזקים בו שהיה גר. ישאל לו ר' יהודה יש לך עדים כלו' יש לך עדים שנתגיירת ביגך לבין עצמך אפילו בניי פסולים ואם יש עדים שנתגיירת בפני ב"ד אי (ה) בפניהם קבל עליו עול מצות שהודיעוהו [הדין הוא גר נמור והוא עצמו כשר ומיירי שנתגייר הוא ובניו דאם נתגייר הוא לבדו ובא אח"כ על גיורת אי על בת ישראל הרי בניו כשרים. דקי"ל עכו"ם ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר ואם לבתה האמר ר' יהודה בת גר זכר כבת חלל זכר. והיכא דאמרי סהדי שמעני שנתגייר בב"ד פלוני מהימנן ליה. תניא א"ר יהודה נאמן הוא על בנו קטן לאמר שהוא בן גרושה או בן חלוצה ואינו נאמן על בנו גדול. א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן (שמעון) [יוחנן] לא קטן קטן ממש ולא גדול גדול ממש אלא קטן ויש לו בנים זהו גדול ואין לו בנים זהו קטן כלומר נאמן הוא על בנו כשאין לו בנים אבל אם יש לו בנים אינו נאמן אפלו אבנו דאבריה המינה דחמנא ולא אבר בריה:

(ה) דעתו דנתיבנה תפי' דקבלת עול מצות כלבד הי' בפני ב"ד ומי מני ופי' מטוש"ע ר"ד סימן רס"ח סעיף כ'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com